საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტია

პროლეტარეგო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

სამშაბათი, 23 სექტემბერი, 1919 წ.

ერთობა

ფასი 2 მანეთი

გაზეთი ღირს 1 თვით 50 მანეთი, ცალკე ნომერი ექვემგან 2 მანეთი, განცხადების ფასი, რიგითი ველ გვერდზე, ისე მეოთხეზე, ტეტიტის სტრიქონი 3 მანეთი. სავალოვიარო განცხადება ჩვეულებრივი ზომისა 60 მანეთი. ნისია განცხადებები არ დაიბეჭდება. რედაქც. და კანტორის ადრესი: რუსთაველის ხრ. № 24.

ტელეფონი 16—62.

№ 215 ორგანო საქართველოს სოციალ-დემოკრატიულ მუშათა ორგანიზაციებისა № 215

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ერთობის უბნის სახალხო გვარდიის შტაბი და გვარდიელები ამით აუწყებენ ამხანაგებს და მეგობრებს, რომ 21 ენკენისთვეს ტრაღიკულად გარდაიცვალა გვარდიელი

ალექსანდრე (სანდრო) პაპილაშვილი

გამოსვენება 23 ენკენისთვეს პირველ საათზე ოვრაჟნი ქუჩიდან.

ეროვნული უმცირესობანი

საქართველოს რესპუბლიკის ტერიტორიაზე ცხოვრობს არა მარტო ქართველი ერი, არამედ ზოგიერთი სხვა ერების წარმომადგენლებიც.

დემოკრატიულ წყობილების ფარგლებში ამ ერთა განსაკუთრებული მოთხოვნილებების დაკმაყოფილება არ წარმოადგენს სიძნელეს, როცა ეს მოთხოვნილებები ეხება ენას, კულტურულ განვითარებას, სკოლებს და სხვა.

თეორიულათ ამ მოთხოვნილებათა დასაკმაყოფილებლათ მრავალი სისტემა არსებობს, ერთი მეოთხეზე რთული, თუ მარტივი, მაგრამ პრაქტიკულათ მათი განხორციელება შორათ დაუძლეველ დაბრკოლებებს ხვდება...

მაგალითად ავსტრიის ცნობილმა ს. დ. რენნერმა და შემდეგ რუსეთში ებრაელების ს. დ. „ბუნდმა“ შეიმუშავა სისტემა კულტურულ პერსონალური ავტონომიისა, მაგრამ ეს ავტონომია ეხებოდა უმთავრესათ იმ ერებს, რომელნიც მთლიანათ შედიან დიდ სახელმწიფოში და მის გარეშე არავითარი საშუალება არ აქვთ თავის ეროვნულ ცხოვრების მოწყობისა.

ამიერ კავკასიის დაყოფის შემდეგ, ჩვენში მგდომარეობა არსებითად შეიცვალა, სამი მთავარი ეროვნება ამიერ კავკასიის, რომელთაც აქვთ ისტორიული წარსული. კულტურული აწმყო და ნაშასადამე საფუძველი სახელმწიფოებრივ განვითარებისა, ცალკეცალკე ერთეულათ ჩამოყალიბდენ. ქართველებმა, სომხებმა და აზერბეიჯანის მუსულმანობამ შექმნეს თავთავიანთი სახელმწიფო. მაგრამ გამიჯვნა მათ შორის ისე, რომ ყველა ქართველი, სომეხი და მუსულმანი თავთავის რესპუბლიკებში მოხვედროდა, შეუძლებელი იყო. განსაკუთრებით ბევრია სომხის ელემენტები გაფანტული საქართველოსა და აზერბეიჯანში.

საქართველოში ამათ გარდაც არსებობენ ნაწილები, ოსების, ბერძნების, აფხაზების, მაგრამ ამათში არც ერთი ეროვნული უმცირესობანი არ შეადგენენ განკერძოებულ ტერიტორიულ ერთეულს. ესენი აქა იქ არიან ჩაწვეთებული ქართველ ეროვნების ხალხთა შორის. რამდენიმეთ მხოლოდ აფხაზეთი წარმოადგენს გამონაკლისს. ამიტომ გამოჩრა მათთვის ტერიტორიალური მსხვილი ერთეულების, შეუძლებელია, გარდა ერთი ორი გამონაკლისისა.

ნაშასადამე მათი მოთხოვნილებების დაკმაყოფილება, მათი ენის და კულტურულ განვითარების პირობები უნდა შეიქმნეს სულ სხვა მხრივ, ცენტრალურ კანონმდებლობის სრული დემოკრატიზაციის საშუალებით.

ამ გზაზე უკვე შედგა საქართველოს დემოკრატია. ჯერ კიდევ საქართველოს პარლამენტის დროს მიღებულ იქნა კანონი სასამართლოში უმცირესობათა ენის შემოღების, და თვითმართველობაში, რომელიც ადგილობრივი ორგანოა მართველობისა—ეროვნულ უმცირესობათა ენის ხმარებისა—რომლითაც სასამართლო და ადმინისტრაცია დაუახლოვდა ხალხს, ეროვნულ უმცირესობას; ამ უკანასკნელთ სრული საშუალება მიეცათ თავის ენაზე მომართონ სასამართლოს, ადმინისტრაციას და თვითმართველობის ორგანოებს და ამ რიგათ დემოკრატიის ეროვნული ინტერესები ამ მხრივ უზრუნველყოფილია. უზრუნველყოფილია ეროვნულ უმცირესობათა ინტერესები განათლების მხრივაც. აქ მათთვის იხსნება სპეციალური შკოლები, რომლებშიაც სწავლა სწარმოებს მათ დედა ენაზე. ბერძნებისთვის არის უკვე შკოლა ბერძნული, სომხებისთვის სომხური და სხვ. ამ სკოლებში სახელმწიფო ენა მხოლოდ სავალდებულო საგნათაა აღიარებული.

დარჩა პოლიტიკური უფლებები. მაგრამ განა არსებობს რაიმე შეზღუდვა მათი რაიმე პოლიტიკურ უფლებებში? რასაკვირველია, არა. არჩევნები საყოველთაოა და პროპორციონალური, სამსახურში მიღებისთვის საჭიროა არა ეროვნება, არამედ მხოლოდ ცოდნა სახელმწიფო ენის, ზოგან გამონაკლისათ ამ ენის უცოდინარნიც მუშაობენ.

და როცა ყოველივე ამის შემდეგ „აშხატავორი“ მაინც გაჭკივის, სომხის ხალხის უუფლებობაზე და გერობაზე საქართველოში, მას ალბათ მხედველობაში აყავს ის ნაწილი სომხებისა, რომელნიც ჩვენს რესპუბლიკას არ ცნობენ და მის დანგრევას ცდილობენ ამავე დაშნაკცუტიუნის ხელმძღვანელობით. ასეთებს, რასაკვირველია, სდევნის სახელმწიფო აპარატი, როგორც რესპუბლიკის ორგულებს, ისე როგორც სდევნის ქართველ, ოსს და სხვა ეროვნების ორგულთ. აქ სომხობა არაფერ შუაშია. აქ მხოლოდ იმ მგელისებური ბრალდებაა, რომელიც მეცხვარეებს უჩიოდა: რათა მცემთ, რა ვუყოთ, რომ რუხი ვარო. მეცხვარეები კი სცემდენ არა რუხი ფერისთვის, არამედ ცხვრის მოტაცებისთვის.

ამ რიგათ, ჩვენ ვამბობთ, არავითარ ეროვნულ დევნას ჩვენში ადგილი არა აქვს. არც ერთი ერი გერათ მიჩნეული არაა. ყველა თანასწორი უფლებით არის აღჭურვილი, ყველას აქვს შეძლება დედა-ენით ისარგებლოს და თავის ენაზე განვითარდეს.

მცხოვრებთა ეროვნული გადაჯგუფება

პარიზის კონფერენციის მიერ დანიშნულმა ამიერ-კავკასიის კომისარმა პოლკოვნიკმა ჰასკელმა აზერბეიჯანის მთავრობის თავმჯდომარესთან ერთად შეიმუშავა ის პირობები, რომლებმაც უნდა მოარიგონ აზერბეიჯანი და სომხეთი და მოსპონ მათ შორის შეიარაღებული შეტაკებები და სისხლის ღვრა სადავო რაიონების გამო.

ამ პირობათა უმეტესი ნაწილი ახალს არას წარმოადგენს. უმთავრესს სადავო რაიონებში არსდება „ნეიტრალური ზონა“; ამ „ზონის“ მთავარ მმართველი იქნება პოლკოვნიკ ჰასკელის მიერ დანიშნული ამერიკელი გენერალ-გუბერნატორი, რომელიც ნიშნავს ადგილობრივ მოხელეებს და რომლის კანტროლს ქვეშ იმყოფება მთელი ერევან-ჯულფის რკინის გზა. „ნეიტრალურ ზონაში“ გამოცხადდება სრული ამნისტია, ენის თავისუფლება, სინიდისის თავისუფლება; სკოლა, სასურსათო დახმარება—ყველა ეს მოეწყობა მიუხედავათ ეროვნებისა.

მაგრამ ამ პირობებს შორის დართულია ერთი მუხლი, რომელიც ახალ სიტყვათ უნდა ჩაითვალოს სადავო საკითხების გადაწყვეტის საქმეში. ეს არის მე-14 მუხლი: „მუსულმანი მცხოვრებნი ბეუკ ვედისა ამერიკელ გენერალ-გუბერნატორის მითითებისამებრ გადაყვანილ იქნებიან ნეიტრალურ ზონის სხვა სოფელში. მას საშუალება მიეცემა თან წაიღოს მთელი თავისი სარჩო-საბადებელი“.

საქმე, როგორც ვხედავთ, მხოლოდ ერთს სოფელს შეეხება, მაგრამ ამას დიდი მნიშვნელობა არა აქვს. მთავარი აქ ის არის, რომ წამოყენებულია ახალი იდეა, მონახულია ახალი საშუალება საერთაშორისო დავის და სისხლის ღვრის მოსასპობათ იმ ადგილებში, რომლებიც სხვადასხვა ეროვნებებით არიან აკრელებული. ეს ახალი სიტყვა იმაში მდგომარეობს, რომ ამისთანა ადგილებში უნდა მოხდეს მცხოვრებთა გაცვლა-გამოცვლა ეროვნულ შემადგენლობის მიხედვით. ეს გაცვლა-გამოცვლა, ეს გადასახლებ-გადმოსახლება დღემდისაც ხდებოდა, მხოლოდ იგი ხდებოდა უსისტემოთ, ანარქიულათ, ლტოლვის სახით: მუსულმანურ—უმრავლესობაში ჩასახლებული სომხები ხოცვა ჟლეტის დროს ადგილიდან იყრებოდენ და მირბოდენ ერევანისაკენ, და სომხურ რაიონებიდან მუსულმანთა სოფლები, პირიქით, აზერბეიჯანისაკენ მირბოდენ. ასე ანარქიულათ შემახის მაზრა თითქმის გაიწმინდა სომხებისაგან და ერევნის მაზრა თათრებისაგან. ასეთი ანარქიული გადმოსახლება ხოცვა ჟლეტაზე ნაკლებ უბედურებას არ წარმოადგენს მცხოვრებთათვის. მასში უნდა შეტანილ იქნას ერთნაირი წესი, სისტემა. თუ კი ვხედავთ, რომ ამა თუ იმ ეროვნებათა მორიგება შეუძლებელია, რაკი სხვადასხვა ეროვნებით დასახლებულ სოფლების ერთად ცხოვრება არ ხერხდება, უკეთესი იქნება ისინი ერთმანეთს მოვაშოროთ. მაგრამ ეს გადასახლ-გადმოსახლება უნდა ისე მოეწყოს, რომ მცხოვრებთ ტანჯვა შეუმსუბუქდეს, რომ ხოცვა-ჟლეტის საშინელებისაგან გამოქცეულნი ლტოლვილთა მდგომარეობაში არ ჩაცვივდნენ.

ამისათვის საჭიროა ეს გადასახლ-გადმოსახლება მეზობელ სახელმწიფოთა შეთანხმებაზე იყოს დაფუძნებული. მცხოვრებთა გაცვლა გამოცვლას წინ უნდა უძღოდეს სოფლების მოწყობა, სახლების დამზადება, მიწების დანაწილება სათესლის დაგროვება. გადასახლების საქმე ისე უნდა იყოს მოწყობილი, რომ მცხოვრებთ გადასახლება არ აშინებდეს, რომ ისინი გადასახლებაში უბედურებას კი არ ხედავდნენ, არამედ ხსნას და ცხოვრების პირობების გაუმჯობესებას.

ეს აზრი შეიძლება მდიდარი გამოდგეს თავის შედეგებით. ერთი უმთავრესი პრინციპი, რომელიც დემოკრატიამ წამოაყენა ნაციონალურ საკითხის გადასაჭრელად, ეროვნულ სახელმწიფოს შექმნაა. მთავარი დაბრკოლება, რომელიც წინ უდგია ამ პრინციპის განხორციელებას, იმაში მდგომარეობს, რომ ბევრ ქვეყნებში შეუძლებელია ყველგან გატარდეს ეროვნული გამიჯვნა. ძნელად თუ მოიპოვება ეროვნულ შემადგენლობის მხრით ისე აკრელებული ქვეყანა, როგორიც ამიერ კავკასია. ამიტომ ძნელად თუ მოიპოვება ისეთი ქვეყანა, სადაც ეროვნებათა მორიგება ისეთს სიძნელეს წარმოადგენდეს, როგორც აქ. ბევრი ძალა დახარჯა ამიერ კავკასიის მოწინავე დემოკრატიამ, რომ ამიერ-კავკასიაში მცხოვრებ ეროვნებათა შორის რაიმე მშვიდობიან ურთიერთობის ფორმა გამოენახა; მის მეცადინეობამ თავისი ნაყოფი გამოიღო. იმ მხრივ, რომ ერთა შორის ხოცვა-ჟლეტა ხშირად აგვცილებია თავიდან. მაგრამ შუღლის და მტრობის ძირიანად აღმოფხვრა მაინც არ მოხერხდა, და სადაც კი დემოკრატიის ხმა ყველას გასაგონად ვერ სწვდება, იქ ეს მტრობა ისევ იჩენს თავს და ისევ ღებულობს ერთმანეთის ჟლეტის სახეს.

ორგანიზაციულად მოწყობილი კოლონიზაციის, წესიერ გადასახლ-გადმოსახლების საშუალებით—შესაძლებელია მცხოვრებთა გაცვლა-გამოცვლა მოხერხდეს და თუ ეს საქმე დიდს ზომაზე მოეწყობა, ამ გზით შეიძლება ეროვნულ სახელმწიფოთა ჩამოყალიბებას ხელი შევუწყოთ.

წითელი რეაქცია

რეაქცია, შავი რეაქცია!—გვესმოდა ყოველთვის, როდესაც თავისუფლების მდელოზე მსუსხავი ფრთებით გადაიქროლებდა ქარალი ქარი და შემოგვესმოდა ხოლმე თვალ-ბედით ყორანთა ყრაშ-ყრაში.

ვერავის წარმოედგინა, თუ შეიძლებოდა ყოფილიყო წითელი რეაქციაც... არც გასაკვირველია. ხომ არ დაიჯერებთ, რომ შეიძლება იყვნენ თეთრი, გინდ წითელი ყორნები, ან შავი, გინდ ლურჯი გედები; რეაქციაზედაც ისე შესისხლ-ხორცდა სიშავე, რომ ზღაპარშიაც ვერ წარმოიდგენდნენ წითელ რეაქციას; აი, რუსეთს მაჯლაჯუნასავით დააწვა წითელი რეაქცია ბოლშევიზმის სახით, მოაჭყნო, მოსთელა ყოველივე იმედის ყვავილები, გაჭკუდა შვებით მფეთქავი გული და ველური დავლური გააჩაღა რევოლიუციის მებაირაღტრეთა ძალებზე.

მაშინ ყველამ დაიჯერა და შეძრწუნდა კიდეც ელდისაგან. გინდათ გაიგოთ, როგორ წარმოიშვა ეს უცხო წითელი ყორანი წითელი რეაქციისა? მაშ ყური დამიგდეთ. დიდია ეს ამბავი, მაგრამ მე ორიოდე სიტყვით გადმოგცემთ.

სადღაც, რომელღაც პლანეტაზე არსებობს სიკეთილსავით ძველი და ღალატისავით შემაზრზენელი დედაბერი. მას მარად წინ უდგია ვარცლი და ქვეყნის გამხმარ გველ-ბაყაყთა ფხვნილისგან ჰზელავს ცომს, ასორსოლავებს, აქანდაკებს ტარტაროზის მსგავს არსად, შთაბერს ხოლმე სივერაგე-სიგლისპის სულს და როცა ქვეყანა შემსუბუქდება ცოდვებით და ჯაცთა სიავით—ეს დედაბერი უმალ გახსნის ცის კარს და შავი საქმის მოციქულად, მას გამოგზავნის ხოლმე ქვეყნად.

ყველა ქვეყნისთვის ამზადებს ეს დედაბერი ამ ყრანტ-მოციქულებს და, ცხადია, მზა-მზარეული ბლომად უნდა ჰყავდეს ეს შავი ჭაბუკნი, რომ ემანდ სადმე არ შემოაკლდეთ და უბედურება არ დატრიალდეს, ქვეყნიერებამ არ იწამოს ბრწყინვალე თეთრი მოციქული უკვდავ-უქრობი თავისუფლების გარიჟრაჟისა...

ამიტომაცაა, რომ დედაბერმა ახლაც თადარიგიანობა დაიჭირა, გამოაშანშალა რამდენიმე ათეული და მათში ყველაზე თვალსაჩინო ორი არსი აღმოჩნდა... იგინი ხელდახელ მოანათვლინა ლაყუნა სვავებს და პირველს დენიკინ-ზჩინა დაარქვა, მეორეს ბალშევიზმი.

რა თქმა უნდა, თანახმად მათის ჯილაგ-ჯიშისა, იგინი პირქუშ-პირ-ბნელნი იყვნენ... ყველა გაბეზრებული ჰყავდათ თავიანთი შატა ბატა საქციელით. კერკეტონებსაც კი თავები სტკიოდათ მათი გნიასით.. განსაკუთრებით მქისობდა ბალშევიზმი... მარად მრის ხანე დედასაც კი არ აძლევდა მოსვენებას და ხან ვარცლს გამოუბრუნებდა, ცომს მიწაში ამოუგანგლიდა, ხან კიდევ თვითონ გადიჩეხებოდა სადმე ღაღა ღუდეში.

იგი ერთხელ აუტყდა დედას: გინდა თუ არა დაუყოვნებლივ გამგზავნე ქვეყნად. იქ კაკობრიობას რაღაც იმედის ჭრაქი აუბეუტებია და თუ მე არ ჩაუქრე და ისევ სიწყვდიადეში არ გავხვიე არ მოვითმენო. დედაბერი რკინის ნების ყოფისა იყო. თუ დროა არ ჰქონდა რომელიმე მის პირმშოს ქვეყნად მოვლენისა—გოჭსავით რომ ჰყვირილით გამსკდარიყო—ყურად არ იღებდა მისს აჯას. ცხადია ვერც ბალშევიზმს აუსრულებდა წადილს... ბალშევიზმმა ყური არ შეიბერტყა, არ დამორჩილდა დედის გადაწყვეტილებას—ადგა და ერთხელ მოიწადინა დედის ბანგით დათრობა, რომ როგორმე გამოჭპაროდა, მაგრამ რაკი ყველაფერი ფეთხუმრად იცოდა, გაუგო დედამ, განარდა, და ამოიდო ფეხქვეშ და კარგა დაალილავა; სისხლიდან ტაბასტა წასქდა და როგორც სახე, ისე ტანისამოსი მთლად ამოელეკმპა და წითლად შეიღება.

საგონებელში ჩავარდა დედა. წყალი მას არ მოეპოვებოდა რომ მოერეცხა სიწითლე. იქ სიწითლე დიდ უწმინდურობის ნიშნად მიაჩნიათ და რომ სხვა ბავშვებისთვისაც არ გაეწითლებია შავად გაქარქარ გაკეწკეწებული ტანისამოსი აიღო და უდროო დროს გადმოპანღურა ამ ქვეყნად.

აი რატომაა ბალშევიზმის რეაქცია ასე წითელი და მასთან ასე გაგულისებულ-გაანჩხლებული.

რაც უნდა უმსგავსი და მახინჯი იყოს რაიმე არსება—მაინც სცდილობს თავი მოიწონოს, შეიყვაროს ვინმე და მას ეტრფიალოს „ზენაარის“ სიყვარულით, გამოიჩინოს გმირთა გმირობა, ამირანთ-ამირანობა... ასეთი ბუნება ბალშევიზმსაც აღმოაჩნდა და მანაც მიჰყო ხელი საქმეს საგმიროს..: მან თავის სატრფოდ თავის ჯუნა, შელანძული ანარქო „კომუნიზმი“ დასახა და მოიწადინა:

მისთვის ბნელდა, მისთვის კვდომა
მისთვის დაგვა, მისთვის ალვა.

საშუალო საუკუნეების რაინდს, როდესაც ვინმე შეუყვარდებოდა, სრულებით არ ეკითხებოდა თავს: როგორია მისი სატრფო, სასინო, თუ ბოროტი, მზეთ-უნახავი, თუ ჯოჯოხეთის მაშხალა. იგი ამას გზაში გადასწყვეტდა, როცა ამ სატრფოს სასახელოს შეუდგებოდა ქარის წისქვილებთან ბრძოლას. თუ ბლომად ჩაიდენდა სისულელ - სირეგვნეს—მაშინ დარწმუნდებოდა, რომ მისი სატრფო მართლა ძვირფასი და კეკლუცი ყოფილა, თუ არა, უნდა განეგრძო ახალ ახალი საგმირო საქმენი...

ჩვენი საუკუნის რაინდმა ბალშევიზმმა თვის სატრფოს საქებ სადიდებლად მიჰყო ხელი იმდენ სიავეთა ჩადენას, რამდენსაც ჯოჯოხეთის აფთარი ცერბერიც ვერ შესძლებდა.

თუ ამ რაინდმა რა ჭქნა და რა შემოქმედება გამოიჩინა რუსეთში, ამას დაგანახვებთ თქვენ ერთი უსაშინელესი ლეგენდა, რომელიც მარტო ორი-სამი სიტყვისაგან შესდგება: იყო დიადი რუსეთი თვისი დიადი რევოლიუციით და ადარ არის იგი... ადარ არის!..

აღსანიშნავია მათი იანა იანა მოღვაწეობა საქართველოში... აქ მათს სიმღერებში მუდამ ჩაქსოვილია მშრომელი ხალხის და თავისუფლების ტრფიალი. სწორეთ ისე, როგორც საშუალო საუკუნოების დონკიხოტებს მარად სამართლიანობა და სიყვარული ეკერათ ჰირსა.

თუ როგორია მათი „სიყვარული“ ხალხისადმი—უნდა გადასინჯულ იქმნას მათი დამსახურების ქაღალდი, აი რას გვეუბნება იგი:

ბალშევიკები „თბილისში ამ თავისუფლების და დემოკრატიზმის წმინდა აკვანში აფეთქებენ ყუმბარებს და სიცოცხლეს ასალმებენ მუშა-შოფერებს... იგინი მუხანათურად რკინის გზის ლიანდაგსა ჰყრიან და ხრამში უპირებენ ჩაგდებას იმ აურაცხველ ხალხს, რომელიც ტკბილი მომავალით აღფრთოვანებულნი და გულდანდობილნი სრულებით არა ჰგრძნობენ, რომ „კომუნიზმისთვის თავდადებულთაგან“ მოელით სიკვდილის შავი აჩრდილი. მშრომელი ხალხის წვითა და დაგვით გაკეთებულს მატარებელს ამსხვრევენ, მიმოსვლის საშუალებას უსპობენ მთელს საქართველოს მოქალაქეებს და ყოველივე ამას სჩადიან ისევ იმ კომუნიზმისადმი დიდ ზენაარ სიყვარულის გამო.

იგინი თავიანთ დროშის ქვეშ თავს უყრიან იმ ნაძირალებს, რომელთაც ღვთაებრივ მოვალეობად დასაბული აქვთ ძარცვა-გლეჯა, ალაფობა, სისხლის ღვრა და დემოკრატიულ-მოქალაქობრივ ცხოვრების განიავ გაპარტახება.

ერთია მხოლოდ საკვირველი.

თუ ასეთია მათი ალაღებული „რევოლიუციონერობა“—მაშ იმ თვალ-გამომტყვრალ დენიკინ-ზჩინამ რაღა დააშავა ისეთი განსაკუთრებული, რომ ეს ბალშევიზმი, ეს წითელი რეაქციაც კი თავგამოდებით ილაშქრებს მისს წინააღმდეგ. განა ერთსა და იმავე საშუალებით საერთო მიზანს არ ებრძვიან? ეს მშვენივრად ესმის შავს რეაქციას და არა ერთხელ წამოუროტხნია გულ-ჩათბრობით:

„მე და ვარ და ის ძმა არის,
რად ვძულდებით ერთმანეთსა,
ყველგან მუშები რომ აღსდგნენ,
მარტო ხომ ვერ მოსტეხს ქედსა“.

შავიცა და წითელი რეაქციაც ერთი თაბაუთისანი არიან, ერთი კბილისანი, ერთი სიმყრალე ამოსთქვეთ პირიდან, თუმცა მარად ერთმანეთის უჯიათობაში ამოსდით სული და ერთი ალთას ეწევა, მეორე ბალთას.

ვინ იფიქრებდა, თუ დიდი ხნით სანუკვ სოციალურ რევოლიუციას ბებიად ეფეიტებოდა წითელი რეაქცია.

საბალო სოციალური რევოლიუცია და ვინ ამ ნაირად აბილბილებულს სოციალიზმს,

დ. თურდოსპირელი.

დამფუძნებელი კრება

19 სექტემბრის სხდომა.

(დასასრული)

ნ. რამიშვილი (შინ. საქ. მინ.) მთავრობა თავის მოვალეობათ სთვლის აქ განაცხადოს, რომ უკანასკნელ დღეებში ჩვენი რესპუბლიკის მტრებმა ჩვენი საწინააღმდეგო მუშაობა გააცხოველეს. ეს განსაკუთრებით თვალსაჩინო შეიქნა მას შემდეგ, რაც აქედან უცხოეთის ჯარები წავიდა. ამ ანტიდემოკრატიულ მოძრაობას ორი მიზანი აცხოველებს: ერთი მიზანი—მას სურს ჩვენ ჩაგვითრიოს რუსეთის სამოქალაქო ომში, მეორე მიზანი—ჩვენსა და უცხოელებთა შორის ურთიერთი დამოკიდებულების გამწვავება.

პირველი მიზნისათვის მათ სურთ გამოიყენონ ის კონფლიქტი, რომელსაც ადგილი აქვს ჩვენსა და მოხალისეთა შორის. და თუ მათ შესძლეს ჩვენი ურთიერთობის გამწვავება, იმედოვნებენ, რომ მიაღწევენ მიზანს და საბჭოთა რუსეთისათვის შეიქმნება უკეთესი სტრატეგიული მდგომარეობა.

მეორე მიზანი: ჩვენ და უცხოელებს შორის ურთიერთობის გამწვავებაა და აგრეთვე მათ სურთ ჩვენ სახელმწიფოებრივი პრესტიჟი დასცენ ევროპის სახელმწიფოთა თვალში. და თუ მათ ამ ორივე მიზანს მიაღწიეს, მაშინ ნიადაგი მოესპობა იმ მუუდრო აღმშენებლობით მუშაობას, რომელიც ჩვენში სწარმოებს და შვენც ისეთი ბედის შეეიქნებით, როგორისაც შეიქნა რუსეთის ხალხი. ამით აიხსნება ის აღვირ წახსნილი აგიტაცია, რომელიც სწარმოებს ჩვენი სახელმწიფოს დამოუკიდებლობის წინააღმდეგ. ამ აგიტაციას აწარმოებენ სხვადასხვა ჯგუფები. დიდი უმრავლესობა ამ ჯგუფებისა უცხო სახელმწიფოთა წარმომადგენლენი არიან. აგიტაცია ეს მიმართულია ჩვენი საბჭოთა რუსეთთან დაკავშირებისაკენ. ამით აიხსნება თავდასხმა გენ. ბარათოვზე. მათ ეგონათ, რომ ეს აქტი დარჩებოდა წყვდიადით მოცული. ჩვენ ვერ შეგვძლებდით ბოროტ-მომქმედთა აღმოჩენას და მოხალისეთა სარდლობა იფიქრებდა, რომ ეს ჩვენ მიერ ხრის ჩადენილი და ჩვენსა და მოხალისეთა შორის ურთიერთობა გამწვავდებოდა. თქვენ იცით, თუ რა მნიშვნელობა აქვს უცხო სახელმწიფოს წარმომადგენლის შეურაცყოფას. მაგრამ ეს ასე არ მოხდა. გამოირკვა, რომ საქართველოს დემოკრატია გმობს ასეთ გამოსვლებს. ამ რიგათ ჩვენს შტრებს პირველი მიზანი ჩაეფუშათ და ვამედოვნებ, რომ ისეთ ვერც შემდეგში მიაღწევენ მიზანს და ვერ შესძლებენ ჩვენი დემოკრატის იმ გზიდან გადახვევას, რომლითაც ის მიდიოდა და დღესაც მიდის. ეს არის გზა ჩვენი ქვეყნის დამოუკიდებლობის დაცვისა და უცხო სახელმწიფოთა საქმეებში ჩაურევლობისა.

მეორე მიზანი იყო, როგორც მოგახსენეთ, უცხოელებთან ურთიერთობის გამწვავება და ამით ჩვენი სახელმწიფოებრივობის დასამარება. ჩვენი ბედი დამოკიდებულია ჩვენი სახელმწიფოებრივ პრესტიჟისაგან და აი მტრებმა აქ მოინდოშეს იერიშის მოტანა. და ჩვენ მიგიღეთ თავდასხმა რკინის გზაზე. თქვენ კარგათ იცით თუ რა მნიშვნელობა აქვს ერთა შორის გამოსვლას. ამას უცხოელები დიდ ყურადღებას აქცევენ. მათ სწორეთ აქ მოინდომეს გამოლაშქრება. მათ სურდათ მიმოსვლის შეჩერებით ჩვენში არევ-დარევის გამოწვევა და ამით ჩვენი მყუდრობის დარღვევა. ამ ჯგუფების ხასიათის გარკვევა ძნელია. აქ პოლიტიკური გამოსვლები ანარქო-ბალშევიკებისა ისე გადაჯაჭვულია ყაჩაღობას და ძარცვა-გლეჯასთან, რომ ძნელია თქმა იმისი თუ ვისთან გვაქვს საქმე. თუ მათ შორის არ არის გარკვეული კავშირი, ყოველ შემთხვევაში მათ აერთებს ერთი საფუძველი: როგორც ეს პოლიტიკური ჯგუფები ისე ყაჩაღ მძარცველები გამოდიან იმ წრიდან, რომელთაც სურთ ჩვენი დამოუკიდებლობის დამხობა. აქ არა მარტო ყაჩაღობასთან გვაქვს საქმე, არამედ პოლიტიკური ხასიათის და მნიშვნელობის გამოსვლებთანაც. აი ამ ჯგუფების წინააღმდეგ მთავრობას განზრახული აქვს განსაკუთრებული ზომები მიიღოს. გამოცხადდა რკინის გზებზე სამხედრო წესები. ეს რამოდენიმეთ სამძიმო იქნება მშვიდობიან მოქალაქეთათვის, მაგრამ ვეცდებით რაც შეიძლება მოქალაქეთათვის ნაკლები სამძიმო მდგომარეობა შეექმნათ. მთავრობა, აგრეთვე, გარდა მიღებული ზომებისა, განსაკუთრებულ კანონ-პროექტს წარმოგიდგენთ. ახლო მომავალში ჩვენ სრული იმედი გვაქვს, რომ დამფუძნებელი კრება, პოლიტიკური ორგანიზაციები და სხვა და სხვა ჯგუფები მხარს დაგვიჭერენ, დაგვეხმარებიან ამ საქმეში და მტრების ვეგმა ჩაიფუშება, საქართველოს დამოუკიდებლობა კი მტკიცეთ იქნება (ტაში).

ალ. ახალთიანი (ს. დ.) აცხადებს, რომ

დღეს

ბესარაბიაში დაიწყო გლეხთა აჯანყება რუმინელების წინააღმდეგ.

შვეიცარიის სოციალისტებს შორის მოხდა კენჭის ყრა იმ საკითხის შესახებ: შევიდეს თუ არა მესამე ინტერნაციონალში: 50,000 კაცისაგან 22,000 მიიღო კენჭის ყრაში მონაწილეობა: ამათგან 13,975 კაცმა შესვლის წინააღმდეგ მისცა ხმა, 8.280 კი შესვლის სასარგებლოდ.

ეგვიპტეში ხელახლად დაიწყო რევოლიუციონური მოძრაობა.

ბრესლავში სურსათის ნაკლებობის გამო არეულობა მოხდა.

ლონდონში ირკვევა კოალიციური მთავრობის საკითხი. პრემიერ-მინისტრად ლოიდ-ჯორჯის მაგიერ ასკვიტს ასახელებენ, იმ შემთხვევაში თუ ის იხურვებს მთავრობის ახალ ხაფუძველზე შედგენას.

ქრისტიანიაში დიდი ცეცხლი გაჩნდა, რომელიც თანდათან აზვავდება.

ბრუნსვიკში დაიწყო არეულობა, რომელიც სპარტაკელებმა და მუშაგვარებმა გამოიწვიეს.

ლოიდ-ჯორჯი მომხრეა, რომ უიუმე იტალიას შეუერთონ.

პომერანიაში მიწის მუშათა ახალი გაფიცვა მოხალოდნელი.

ბალშევიკების ცნობით, ინგლისის მთავრობამ 20,000 სპარსელი ჯარისკაცი გაგზანა ასხაბადის ახლეგბად.

მთელ ირლანდიაში მოახდინეს ჩხრეკა. მუშები თავს ხიშტებით იცავდენ. დაეპატიმრეს პარლამენტის 2 წევრი. ირლანდიის პარლამენტის მოქმედება მომავალში აკრძალულია.

ინგლისის მუშებმა მიიღეს რეზოლიუცია, სადაც ქვა-ნახშირის სამრეწველოების ნაციონალიზაციას მოითხოვენ.

ბალშეტიკებს დამორჩილდა ყოლჩაკის სამხრეთის ლაშქრის ათი პოლკი.

მოხალისეთა ჯარმა კურსკი აიღო.

ერ, დემ. ფრაქცია მბარს უჭერს ყველა იმ ღონისძიებას, რომელიც შინაგან. საქ. მინისტრმა ჩამოთვალა, მხოლოდ ეს ზომები საკმარისად არ მიაჩნია რკინის გზაზე ძარცვა გლეჯის მოსასპობათ. ორატორი სურვილს გამოსთქვამს, რომ სანამ ერობები არ გამაგრდებიან, მანამ ადმინისტრაცია მთავრობის ხელში უნდა დარჩესო. დასასრულ ის მოითხოვს, რომ მთავრობამ

გერმანიის რევოლიუციიდან

დემოკრატიული რესპუბლიკა, თუ ხაზეთა დიქტატურა.

V

რა თქმა უნდა იანვრის დღეებმა საბედისწერო როლი ითამაშეს გერმანიის პროლეტარიატისათვის, ყოველ შემთხვევაში მის ახლო მომავლისათვის. მაშინ, როდესაც მუშა მუშის სისხლს ღვრიდა, როდესაც ერთი სოციალისტური პარტია მეორეს მსხვილი ზარბაზნებით, ნაღმებით, მხრჩოლავ გაზებით ანადგურებდა, ამ დროს ბურჟუაზია დღე და ღამ დაუღალავათ აგიტაციას ეწეოდა სოციალიზმის წინააღმდეგ. დამფუძნებელი კრების არჩევნები საშოქალაქო ომის ატმოსფერაში მოხდა. ცხადია, სოციალისტებისათვის შეტის მეტათ არა ხელსაყრელი მომენტი იყო. 19 იანვარს ორი სოციალისტური პარტია ცალ-ცალკე სიებით გამოვიდა, ხოლო ბურჟუაზია თითქმის სულ ყველგან შეერთებული სიებით. სპარტაკელებმა არ მიიღეს მონაწილეობა არჩევნებში ეს მოხდა თანახმად სპარტაკელთა ყრილობის გადაწყვეტილებისა, რომელიც კარლ ლიბკნეხტის და როზა ლიუქსემბურგის ხმების წინააღმდეგ მიღებულ იქნა. არ იყო მოსალოდნელი, რომ ამ გადაწყვეტილებას მასსა გაჰყოლოდა. როგორც გამოირკვა, მართალაც, კომუნისტ-მუშებმა დამოუკიდებლებს მისცეს თავიანთი ხმები. მიუხედავათ ამისა დამოუკიდებლები სასტიკათ დამარცხდნენ. მეუმრავლესებმა მიიღეს დამფუძნებელ კრებაში 164 ადგილი, დამოუკიდებლებმა 22, ამ გვარათ 397 დეპუტატში 188 სოციალისტი იყო. უმრავლესობაშდი ცოტა ოდენი აკლდა. ეს იყო პირდაპირი შედეგი პროლეტარიატის სხვა და სხვა პარტიებათ დაყოფისა და საშოქალაქო ომისა. არსებულ ფაქტიდან შეიდემანლებმა ფორმალურათ ლოიალური დასკვნა გამოიყვანეს. რაკი უმრავლესობა სოციალისტებს არ ეკუთვნით, ამიტომ ან ბურჟუაზიული სამინისტრო უნდა შესდგეს ან და კოალიციური. ბურჟუაზიისათვის მთელი ძალა-უფლების გადაცება, რა თქმა უნდა, პირდაპირ შეუძლებლობას წარმოადგენდა რევოლიუციის პირობებში. დარჩა ერთი გზა—კოალიცია! ვისთან ერთად ადგენენ მეუმ-

ერა თქმა უნდა იანვრის დღეებმა საბედისწერო როლი ითამაშეს გერმანიის პროლეტარიატისათვის, ყოველ შემთხვევაში მის ახლო მომავლისათვის. მაშინ, როდესაც მუშა მუშის სისხლს ღვრიდა, როდესაც ერთი სოციალისტური პარტია მეორეს მსხვილი ზარბაზნებით, ნაღმებით, მხრჩოლავ გაზებით ანადგურებდა, ამ დროს ბურჟუაზია დღე და ღამ დაუღალავათ აგიტაციას ეწეოდა სოციალიზმის წინააღმდეგ. დამფუძნებელი კრების არჩევნები საშოქალაქო ომის ატმოსფერაში მოხდა. ცხადია, სოციალისტებისათვის შეტის მეტათ არა ხელსაყრელი მომენტი იყო. 19 იანვარს ორი სოციალისტური პარტია ცალ-ცალკე სიებით გამოვიდა, ხოლო ბურჟუაზია თითქმის სულ ყველგან შეერთებული სიებით. სპარტაკელებმა არ მიიღეს მონაწილეობა არჩევნებში ეს მოხდა თანახმად სპარტაკელთა ყრილობის გადაწყვეტილებისა, რომელიც კარლ ლიბკნეხტის და როზა ლიუქსემბურგის ხმების წინააღმდეგ მიღებულ იქნა. არ იყო მოსალოდნელი, რომ ამ გადაწყვეტილებას მასსა გაჰყოლოდა. როგორც გამოირკვა, მართალაც, კომუნისტ-მუშებმა დამოუკიდებლებს მისცეს თავიანთი ხმები. მიუხედავათ ამისა დამოუკიდებლები სასტიკათ დამარცხდნენ. მეუმრავლესებმა მიიღეს დამფუძნებელ კრებაში 164 ადგილი, დამოუკიდებლებმა 22, ამ გვარათ 397 დეპუტატში 188 სოციალისტი იყო. უმრავლესობაშდი ცოტა ოდენი აკლდა. ეს იყო პირდაპირი შედეგი პროლეტარიატის სხვა და სხვა პარტიებათ დაყოფისა და საშოქალაქო ომისა. არსებულ ფაქტიდან შეიდემანლებმა ფორმალურათ ლოიალური დასკვნა გამოიყვანეს. რაკი უმრავლესობა სოციალისტებს არ ეკუთვნით, ამიტომ ან ბურჟუაზიული სამინისტრო უნდა შესდგეს ან და კოალიციური. ბურჟუაზიისათვის მთელი ძალა-უფლების გადაცება, რა თქმა უნდა, პირდაპირ შეუძლებლობას წარმოადგენდა რევოლიუციის პირობებში. დარჩა ერთი გზა—კოალიცია! ვისთან ერთად ადგენენ მეუმ-

კატასტროფამდე მიჰყავს. პროტესტი გამოსთქვა მუშათა სოციალისტურ მოძრაობის სისტემატიურათ ძალათ ჩაქრობის წინააღმდეგ და ზემო ელზასში საალყო წესების შემოღების გამო. სურვილი გამოსთქვა რკინის, ქვანახშირის მაღაროების და ლოტარინგიის ყველა რკინის გზების სახელმწიფოს ხელში გადასვლის სასარგებლოთ. ხმის უმეტესობით გადასწყვიტეს მესამე ინტერნაციონალს შეუერთდენ. ბერლინიდან იუწყებიან, რომ „კელნიშე ცაიტუნგის“ ცნობებით იტალიის სოციალისტურ პარტიასაც დაეტყო დაშლის ნიშანი. გამოჩნდა პარლამენტარიზმის მოწინააღმდეგე ელემენტებიც, რომელთა წინააღმდეგ გამოდიან ზომიერი რევოლიუციონური ელემენტები, რომლებიც კომუნიზმთან შეერთებასაც მხარს უჭერენ და პარლამენტში მუშაობის წინააღმდეგიც არ არიან.

ბელოსტროვი. ენკ. 16 ბერლინიდან იუწყებიან ბრესლავში მომხდარ სერიოზულ არეულობის შესახებ, რაც სურსათის ნაკლებლობის გამო იყო გამოწვეული. ბრესლავში ბრბომ დაიპირა ბაზარი და მოაწყო საქონლის დაბალ ფასებში იძულებითი გაყიდვა. პოლიციას არ შესწევდა ძალა, რომ ხელი შეეშალა. და ბოლოს ბრბომ სასურსათო საწყობების რბევას მიჰყოს ხელი. ჯარი ჩაერია, რომელმაც ცხელი იარაღი იხმარა, დაშავებული ბევრი აღმოჩნდა.

ბელოსტროვი. ენკ. 19. ბერლინში ავტორიტეტულ წყაროებიდან იუწყებიან, რომ ახლო მომავალში არ არის შესაძლებელი ალმოსავლეთ სახელმწიფოებზე გაატარონ რუსი ტყვეები. ტონაჟის ნაკლებულობის გამო გასაჭირი მათი ზღვით წაყვანა. ამიტომ ბევრი რუსი ტყვე, მიუხედავათ იმისა, რომ სურსათის ნაკლებულობა აწუხებს და ამასთანავე ძლიერ სურს სამშობლოში დაბრუნება, იძულებული არის გერმანიაში დარჩეს.

ტაშკენტის ჯგუფი: როგორც დამატებით მიღებული ცნობიდან სჩანს, აკტიუბინის მიმართ. იონკარის სადგურზე ჩვენ ხელთ ვიგდეთ: ერთი მძიმე და 9 მსუბუქი ზარბაზანი, ორი ტყვიისმფრქვეველი, 200 ვინტოვკა 300000 პატრონა, დიდძალი ხელით სასროლი ყუმბარები, სატვირთო ავტომობილი, მთელი სატელეგრაფო და სატელეფონო ქონება, ლაშქრის შტაბი რუქებით, ექვსი დატვირთული მატარებელი ორთქლმავალებით, ორი სტამბა და სხვა მრავალი ქონება. ჩამოვიყვანეთ მოწინააღმდეგის დატოვებული 1100 დაჭრილი. ირგიზზე დადევნების დროს ვიპოვნეთ დიდძალი გადაყრილი ყუმბარები, კრასნოვოდის მიმართულებით ჩვენს მხარეზე გადმოვიდა მტრის ორი როტა მთელი თავის იარაღით და ორი ტყვიისმფრქვეველით.

პეტროგრადი. სექტ. 19. ლონდონიდან იუწყებიან, რომ ცნობილ წრეებში მთელი კვირის განმავლობაში არკვევდენ კოალიციურ მთავრობის შედგენის საკითხს, რომელშიც იმ მუშების წარმომდგენელი ბლომად უნდა შესულიყო რომლებიც ნაციონალიზაციის კითხვაში უფრო დამთმობი არიან. ახალ მთავრობის ერთ წ.ვრათ რობერტ კლაინს ასახელებენ ფინანსთა მინისტრათ. ჩერჩილი, ლონგი და ჩემბერლინი უთუოდ გამოვლენ მთავრობიდან. პრემიერ მინისტრათ ლოიდ ჯორჯის მაგივრათ ასკვიტს ასახელებდენ იმ შემთხვევაში, თუ ის ისურვებდა მთავრობის ახალ საფუძველზე შედგენას არიოლი. სექტემბრის 19. როდესაც დენიკინი კიევში შევიდა, ქალაქის საბჭოს შენობაზე უკრაინელების დროშასთან ერთად გამოჰფინეს სამფეროვანი ნაციონალური დროშა, რომელიც პეტლიურას მომხრეებმა ჩამოგლიჯეს. ამის გამო პეტლიურას და დენიკინის ჯარს მოუვიდათ შეტაკება, პეტლიურას ჯარს ჩამოართვეს იარაღი და კიევიდან გაიყვანეს. ნაუენი, 19 სექ. ქრისტიანიაში დიდი ცეცხლი გაჩნდა; ეს ცეცხლი ყველაზე უდიდესია ნოვრეგიის ამ სატახტო ქალაქის არსებობიდან. ცეცხლი პირველად ერთ მანქანის დასამზადებელ ქარხანაში გაჩნდა, შემდეგ აქედან ძლიერ სიჩქარით გადავიდა მახლობელ ხის შენობებზე. ცეცხლს მქრობელი რაზმი უძლური შეიქმნა ცეცხლთან ბრძოლაში. ქალაქის სასაკლავოებს და ხორცის მაღაზიებს ცეცხლისაგან განადგურება მოელის უკანასკნელი ცნობით ცეცხლი თანდათან იზრდება, ასე რომ ზარალის გამოკვლევა ჯერ შეუძლებელია. ნაუენი, სექ. 19. ნახშირის უქონლობის გამო შესაძლებელია გაზეთები დაიხუროს. ნახშირის ნაკლულოვანებას ხსნიან მით, რომ ჩეხები მას არ უშვებენ. რადგან ვენაში ნახშირი სრულიად არ მოიპოვება ტრამვაის მოძრაობა შეჩერებული იქნება. ყველა რესტორანები 8 საათზე დაიხურება და ყველა ელექტრონის ლიფტებში მუშაობა შეწყდება.

მოსკოვი, ენკ. 20. ბრძოლის ამბებიდან: ჩრდილო დვინის მიმართულებით ჩვენმა ნაწილებმა სოფელი პრანკი დაიპყრო .. (დამახინჯებულია) ტბაზე მტერმა კუნძულ კლემაკის ჩრდილო ნაწილზე დესანტი გადმოსხა. ლუტის რაიონში ჩვენმა ჯარმა მთელი რიგი სოფლებისა დაიპყრო. პოლოცკის დასავლეთით ჩვენი ნაწილები სასტიკი ბრძოლის შემდეგ იძულებული შეიქმნა ახალი პოზიციებისაკენ დაეხია. ვილეიკის მიმართულებით ჩვენ რამდენიმე სოფელი ავიღეთ, ბობრუისკის მიმართულებით მტერი მდინარე ბერეზიანზე გადავიდა. სარნენის მიმართულებით ჩვენ ოლიევსკი დავტოვეთ. ჩვენი ნაწილები ჟიტომირის ჩრდილო დასავლეთით უტევენ. მტრის შემოტევის გამო კონოტოპი დავსტოვეთ. მტერს, რომელიც ოსტროგოჟს აწვება, ჩვენი ჯარი გაშმაგებული ებრძვის. № ის არმიის შტაბი. ენკ. 18. კოლჩაკის სამხრეთის ლაშქრის შემდეგი ნაწილები სრულიათ დაგვმორჩილდნენ: 7 და 8 ყაზახთა პოლკები, 22 და 29 ორენბურგის კავკასიის დივიზიის პოლკები, ტატიშჩევის ულასტუნის დივიზიონი, მე 11 ტე ორენბურგის მსროლელთა პოლკი და სხვა წამოყვანილ ტყვეების თვლა გრძელდება. დენიკინის ნაწილებმა ცარიცინის რაიონი დასტოვეს. ასტრახანის მდგომარეობა მტკიცეა. ცარიცინის აღებით, რასაც ახლო მომავალში უნდა მოველოდეთ, ვოლგა სრულიათ გაწმენდილი იქნება.

მოსკოვი, ენკ. 21. რუსეთის საბჭოთა მთავრობამ შემდეგი მოწოდება გამოუშვა: „მუშებო, გლეხებო და წითელ არმიელებო! წითელმა ჯარმა ხარკოვი, ბელგოროდი, ეკატერინოსლავი, ცარიცინი და კიევი დასტოვა. კურსკი დაეცა. დონიდან კონტრ რევოლიუცია წინ მოიწევს. ჩვენ უკან დავიხიეთ; მტერს დავუთმეთ ის ადგილი, საიდანაც შეეძლო საბჭოთა მთავრობას ქვა ნახშირის მიღება. ჩვენ აი რა გვჭირია: ვოლგაზე პური, რომელიც უკვე მზათაა გამოსაზიდათ, ციმბირში პური და ერბოა; ტამბოვის და რიაზანის გუბერნიაში შეშაა დამზადებული; ერთი რამ კი გვაკლია: ქვა ნახშირი: ამის გამო ქალაქებში ქარხნები დგება; გლეხები ვერ დებულობენ ჩექმებს, ცელებს, გუთნებს და ყველაფერს, რაც საჭიროა მეურნეობისთვის. დონი, სადაც ქვა ნახშირი მოიპოვება, დენიკინის ხელშია. დენიკინი უნდა გავაგდოთ. რისა უნდა გვეშინოდეს? თქვენ იცით როგორ მოიწევდა წინ კოლჩაკი. მაგრამ ეხლა მას ვამარცხებთ. რათ ხდება ეს? იმიტომ, რომ ზურგმა ერთგულათ მოგვცა მეგრძოლები. გლეხები შეებრძოლენ დეზერტირობას. აი, რის წყალობით შეგაჩერეთ კოლჩაკი, რომელსაც ეხლა ურალისაკენ ვდევნით, და განვაგრძობთ მის დევნას ციმბირშიაც. მეტი ყურადღება! შორს დაუდევრობა! იმედი მხოლოდ თქვენი თავისა გქონდეთ. დენიკინი ჩვენი სისუსტითაა ძლიერი. ჩვენი სისუსტე კი იმაში გამოიხატებოდა, რომ დროზე არ მოულოდეთ ბოლო გრიგორიევის და მახნოს მთვრალ ბრბოებს. ამ გამყიდველებმა დაარღვიეს ჩვენი ზურგი და შიგნიდან შეარყიეს ჩვენი ფრონტი. ჩვენ საკმაო ყურადღება არ მივაქციეთ სამხრეთის ფრონტს და იქიდან შეტევას. ვინც ასე იქცევა, ის თავის ნებით მორჩილდება მტერს. გლეხებო, გაავდეთ დენიკინი. ბრძოლით მოიპოვეთ ქვა-ნახშირი ქარხნებისთვის, რომელიც ყველა საჭირო საგნებს მოგვცემს. მუშებო, დაჭარით დენიკინს. მაშინ ქარხნები კვლავ ამუშავდება და ორთქმავალები პური სავსე მატარებლებს გამოზიდავენ ადგილებიდან. დენიკინი ჩვენ სათბობ მასალას გვართმევს. სამაგიეროთ ბატონებს მემამულეებს, ყაზახთა მათრახს, სილატაკეს და ტანჯვას მუშებისა და გლეხებისთვის. საბჭოთა მთავრობა განგაშს სცემს!“

მოსკოვი. სექტ. 22. სამხედრო ცნობა. ჩრდილოეთის ფრონტი. ჩრდილოეთის დვინისკენ ჩვენი შეტევა გრძელდება. წითელმა ჯარმა მორჟე-გორსკიდან 15 ვერსის მანძილე რამდენიმე სოფელი აიღო. პინეგისკენ ჩვენი ჯარი შეტევაზე გადავიდა. დასავლეთის ფრონტი. ჩვენი ჯარი ბრძოლით გავიდა მდ. საბას ხაზზე, ტყვეები წამოიყვანა და ტყვიის მფრქვეველები ჩაიგდო ხელში.

არხანგელსკი. ენკ. 20. თეთრ გვარდიელთა გაზეთს სამწუხაროდ მიაჩნია, რომ უმაღლეს მმართველ კოლჩაკთან დამოკიდებულება გაძნელებულია. წითელი ჯარის წყალობით კოლჩაკი ისე შორს არის, რომ არხანგელსკიდან კოლჩაკთან შიკრიკის გაგზავნა ძლიერ გაძნელებულია, მისვლა-მოსვლას 4 თვეს უნდებიან. ხოპერის მაზრაში 7 სოფლის აჯანყების დროს, მოკლულ იქნა რამდენიმე მემამულე ყაზახები აჯანყების ჩაქრობის დროს აჯანყებულებს მკაცრად ეპყრობოდნენ, წაიყვანეს 1000-ზე მეტი ცხენი, დაადვეს მილიონის კონტრიბუცია, მრავალი დახვრიტეს ბახმაჩის ახლო. მოულოდნელად მოსული ყაზახები წითელ ჯარს გარს შემოერტყა, რამდენიმე კაცი წაიყვანეს ტყვედ. ყაზახები მათ გარს შემოერტყენ, ორ წყებად დაიყენეს და ხანჯლებით დახოცეს. დანარჩენებმა შეტევით ყაზახები უკუ აგდეს. გაზეთი „ტაიმს“-ი იუწყება, რომ ესტონიის მთავრობამ გადასწყვიტა ბალშევიკებთან მოლაპარაკება დაიწყოს, მაგრამ ინგლისის მთავრობამ მოითხოვა, რომ მოლაპარაკება ესტონიის ტერიტორიაზე არ მოხდეს, რადგან ბალშევიკების რწმუნებულების ადგილზე ინადგურებენ.

მთელ ირლანდიაში მოახდინეს ჩხრეკა. ხელში ჩაიგდეს მრავალი იარაღი და ლიტერატურა. მუშები თავს ხიშტებით იცავდენ. პოლიცია და ჯარი შეიჭრა მათ მთავარ შტაბში და პარლამენტის ორი წევრი დაპატიმრა. ირლანდიის პარლამენტის მოქმედება მომავალში აღკრძალულია.

ინგლისში მუშებმა მიიღეს რეზოლიუცია, სადაც ქვა-ნახშირის სამრეწველოების ნაციონალიზაციას მოითხოვენ. ეს გადაწყვეტილება 4 მილიონ ნახევარი ხმით მიიღეს, 77 ათასის წინააღმდეგ.

ამერიკელ ფირმებს დიდი ძალი სამხედრო მასალა შეუკვეთეს, უმთავრესად ალმოსავლეთისკენ. ფიქრობენ, რომ ამას კავშირი აქვს შანდუნის საკითხთან და იაპონიისა და ჩინეთის შორის ურთიერთობის გამწვავებასთან.

პარიზიდან მოსულ ცნობების თანახმად, ინგლისის მთავრობამ 20,000 სპარსელი ჯარისკაცი გაგზავნა ასახბაადის საალყოდ.

რამდენიმე დღის წინად ცნობა მოვიდა, რომ ამერიკამ კოლჩაკის დასახმარებლათ 10,000 ჯარისკაცი გაგზავნა. ეხლა სტატს სეკრეტარი ბეკერი აცხადებს, რომ ამერიკელთა რაზმებს ციმბირიდან გაიწვევენ და, ალბად მაგიერ...(გამოტოვებულია)...

მოსკოვი (გაგრძელება.) ჩვენი ჯარი ბობრუისკის ხელში ჩასაგდებათ ქალაქიდან 6 ვერსზე იბრძვის. კიევის დასავლეთით 45 ვერსზე ჩვენი ჯარი იბრძვის. ჩვენ სად. ტეტერევი და ტრუბეტკაია დავიპირეთ. წამოვიყვანეთ ტყვეები. ხელში ჩავიგდეთ 30 ვაგონზე მეტი, ჯავშნიანი მატარებელი. სამხრ. ფრონტის. ბახმაჩის ჩრდილოეთით ბრძოლაა. მდ. სეიმზე გადასავალთან სუჯის და სუმის მიმართულებით ბრძოლაა. ჩვენი ნაწილები იძულებული შეიქნენ, ქალაქთან და ქალაქის ქუჩებზე ბრძოლის შემდეგ კურსკი დაეტოვებიათ. პავლოვსკთან ჩვენ მტრის ძლიერი იერიშები მოვიგერიეთ და ქალაქიდან 25 ვერსზე გავდევნეთ. ჩვენმა ჯარმა ბრძოლით კოლაჩიდან 20 ვერსით წინ წაიწია. ხოპერთან ჩვენი შეტევა გრძელდება. მტერი წინააღმდეგობას გვიწევს. მარჯვენა ნაპირას ჩვენი ჯარი შეტევაზე გადავიდა და ცარიცინის ჩრდილოეთით 25 ვერსზე რამდენიმე სოფელი დაიპირა. ალმოსავლეთის ფრონტი. კურგანის მიმართ. პეტროპავლოვსკის მიმართულებით ჩვენი ჯარი შეტევაზე გადავიდა და ბრძოლით 10—15 ვერსით წინ წაიწია. სად. ლებიაჟიას ხელში ჩასაგდებათ ბრძოლაა **მოსკოვი.** ენკ. 21. ციმბირი, დაწყებული ირკუტსკიდან ბლაგოვეშჩენსკამდე წითელ პარტიზანების ხელშია. იაპონელები შეეცადნენ მათთან გადამწყვეტი ბრძოლის დაწყებას. წითელებმა, ისარგებლეს ადგილების ცოდნით და იაპონელთა რაზმი სრულიად გაანადგურეს. ბლაგოვეშჩენსკთან იაპომელთა სამი ეშელონი დავამარცხეთ.

ზღვანული ბრესლის ცნობები.

13 სექ. ციმბირისკენ გაემართა დანიის ხომალდი, თბილი ტანსაცმელით და წამლებით დატვირთული იქ მყოფ გერმანელ ტყვეების საჭიროებისთვის.

ბრუნსკივიდან იუწყებიან, რომ ოთხშაბათს ნაშუალამევს დაიწყო არეულობა, რომელიც სპარტაკელებმა და მეზღვაურებმა გამოიწვიეს.

ქ. რატვერსბურგი შტირიაში ეხლა საბოლოოდ უნდა გადაეცეს ავსტრიას. მაგრამ ბრაციდან მიღებული ცნობებით, ჩეხო სლავაკები ქალაქს სცლიან და ამავე დროსვე გერმანელებს ქალაქიდან სდევნიან და სურსათს არ უშვებენ შიგ. ეხლა თხოვნა მოვიდა, რომ ქალაქი რაც შეიძლება მალე დაიკიორონ მოკავშირეებმა

ბერლინელმა სურსათით მოვაჭრეებმა. პროტესტი განაცხადეს კომუნისტურ გეგმების გამო. რომელთა ერთა ნაწილი უკვე მოიყვანეს სისრულეში და პროტესტის ნიშნად სავაჭროები დახურეს. ქალაქის ალმოსავლეთის ნ.წილში მცხოვრებლებმა ამის ნება არ მისცეს ვაჭრებს და ბოიკოტით დაემუქრნენ.

პომერანიაში მიწის მუშ ახალი გაფიც. მოსალოდნელი, რადგან ზოგნი არ სცნო მიწადმოქმედების სამინისტროს მონაწილეობით შემუშავებული ხელფასის ახალი ტარიფი პრუსიის მთავრობა იმუქრება, რომ ადმინისტრაცია ჩაერევა საქმეში.

წინააღმდეგ გავრცელებული ხმებისა, გერმანული პრესა აცხადებს, ამ ჟამად მოკავშირეებთან გრძელდება მოლაპარაკება იმის შესახებ, რომ გაიგზავნოს გერმანული კრეისერი.. (გამოტოვებულია) ნავთსადგურებში, გერმანიის იმ გემების მოსაკრებად, რომელიც მოკავშირეებს უნდა გადაეცეს, მაგრამ შეკეთებულ უნდა იქნეს მხოლოდ ბერლინში.

ჟიულინის რადიოს ცნობა.

(დასაწყისი არ არის მიღებული). არის იმის საბუთები, რომ ფიუმეს საკითხის გარშემო მდგომარეობა გაუმჯობესდა. ორშაბათს უმაღლეს საბჭოში მოულოდნელად ლოიდ ჯორჯმა ის აზრი გამოსთქვა, რომ უკეთესი იქნება თუ ფიუმეს იტალიას შეუერთებდენ

ფრანგული ბრესლის ცნობები.

დეპუტატთა პალატამ მოისინა კოლიარის მიერ წაკითხული მოხსენემა შრომის საერთაშორისო კანონმდებლობაზე. შემდეგი მოხსენება, რომელიც სიმონმა გააკეთა, ეხებოდა იმ პრივილიგიებს, რაც საფრანგეთმა მიიღო აფრიკაში, საზავო მოლაპარაკების საშუალებით. მინისტრმა განაცხადა, რომ ასეთი შესანიშნავი პირობები მიხწეულია ყლემანსოს და პიშონის მეცადინეობით.

ახალი ამბები

დღეს, საღამოს 6 საათზე, დანიშნულია საქ. სოც. დემ. მ. პ. თფილისის კომიტეტის სხდომა.

— **ერობათა კავშირის** კომიტეტმა აირჩია პრეზიდიუმი: თავმჯდომარეთ გრ. ლორთქიფანიძე, მის ამხანაგებათ: ელ. ქუთათელაძე და მ. ციქაჩვილი. თავმჯდომარეს დაენიშნა თვეში 5,000 მის ამხანაგებს 4,500 მ. თითოს.

— **ევანგულოვის გადადგომა.** სომხეთის დიპლომატიური წარმომადგენელი საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობასთან ლ. გ. ევანგულოვი თავის თანამდებობიდან გადადგა.

— **ლექცია.** დღეს, საღამოს 6 საათზე, მუშტაიდის დემოკრატიულ კლუბში მოწვეულია პირველ და მეორე რაიონების საზოგადო კრება. ამხ. გ. ლორთქიფანიძე წაიკითხავს მოხსენებას: „რუსეთის დღევანდელი მდგომარეობა და მისი უახლოესი მომავალი“. ლექცია გამეორდება რუსულ ენაზე ხვალ, საღამოს 6 საათზე, ტრამვაის პარკში.

— **მისალოცი დეპეშა.** ნაძალადევის სოციალ-დემ. ქალთა ორგანიზაციის 19 სექტემბრის მრავალრიცხოვანი კრება ფეხსაცმელის შეხასიდათ 11,000,000 მან. გადასდო.

— **ალმასრულებელი კომიტეტი.** ქალთა. თვითმართველობის მუშა მოსამსახურეთა, ამით აცხადებს, რომ მუშაობა ალმასრულებელ კომიტეტ[illegible] დილის გარდა [illegible] ...ბ.

— **[illegible]** ...ბ. იშხანიანისა „კონტრ რევოლიუცია ამიერკავკასიაში“. ნაწილი პირველი. „მუსულმანთა მოძრაობისტენდენციები“. წიგნი შეიცავს 100 გვერდზე მეტს და ღირს 5 მანეთი.

— **კახ. რკ. გზის სამმართველოში.** არსებული ს. ს. დ. მ. პ. მეხუთე რაიონის ქვე-კოლექტივი ამით აცხადებს, რომ პარტიის წევრთა რეგისტრაცია ხდება ყოველ დღე ქვე-კოლექტ. მდივან ალ. ტაბატაძესთან.

ქრონიკა.

კვირას, 28 სექტემბერს, ნაშუადღევის სამ საათზე, კავშირის გამგეობაში (მიხეილის პრ., № 139) შეიკრება **ყველა დაჭრილების საერთო კრება.** განსახილველია მეტად საჭირო და საყურადღებო საკითხები. აუცილებლად საჭიროა ყველას დასწრება.

— ოთხშაბათს, 24 სექტემბერს, შუადღის ორ საათზე დანიშნულია ორთაჭალაში საერთო კრება თფილისის რაიონის მებაღეთა კავშირის წევრებისა. საყალდებულოა ყველა წევრების დასწრება. ირჩევა კავშირისათვის ფრიად საყურადღებო საკითხი.

პროვინციის ქრონიკა.

სახელმწიფო მამული „სკრა“. მამულის სანერგეში იყიდება საუკეთესო ჯიშის ნამყენები: 1—3 წლიანები, დიდძალი 4—5 წლის თეთრი აკაცია, ეშინდა ჯიშის კალათის საწნავი ძეწნის ტოტები დასაგებად, ტუია, დაუყენელი მურამი და ნუში. ნამყენების ფასი 4—8 მანეთამდე. დაკვეთა შეიძლება გამგესთან—სადგური „სკრა“. გორის მაზრა.

უცხოეთი

რუმინიის რეაქცია.

გაზეთ „ჰუმანიტეს“ 25 აგვისტოს ნომერში მოთავსებულია რუმინიის სოციალისტის კიდრუს წერილი, რომელიც ფურდას ხდის რუმინიის რეაქციონერთა წევრების სულისკვეთებას და ქვეყნის შინაური მდგომარეობას.

„რუმინიის ოლიგარხია დაჰპირდა მოკავშირეებს ემოქმედნა ლიბერალურათ, მაგრამ განა შესაძლებელია ენდოს კაცი იმ რეაქციონერებს, რომლებიც წინათ ედგნენ სახელმწიფოს სათავეში. მართალია, ამ ორი უკანასკნელი წლის განმავლობაში მათ მიწები დაურიგეს გლეხებს, შემოიღეს საარჩევნო უფლება. რუმინიის რეაქციონერებმა შესძლეს მთელი ქვეყანა და თავიანთ საქმიანობას აცნობენ. ნამდვილათ კი არაფერი არ შეცვლილა რუმინიაში, ისეთივე ძლიერი ბიუროკრატია, რომელთათვისაც არაფითარი კანონი არ არსებობს. ჯარში ახლაც არსებობს დამნაშავეთა ფიზიკური დასჯა, სოფლებში და ქალაქებში ახლაც იჭერენ აფარებელ ხალხს გამოუძიებლივ და გზავნიან ციხეებში.

ცენზურა, საალყო წესები, სამხედრო სასამართლოები—აი ყოველივე ის, რაც რუმინიაში ფართოდ არის გავრცელებული. რუმინიის პლუტოკრატია ქვეყნის ბატონ პატრონია, მის ხელში არის ადმინისტრაცია, ჯარი, რეფორმები მხოლოთ გარეშე ძალის მოსაჩვენებლათ არსებობს. სამწუხარო არის ის ფაქტიც, რომ თვით საზოგადოების წრეები არ იმაღლებენ ხმას ამ უკანონობის წინააღმდეგ. ჩვენ ვხედავთ, რომ ისეთი დაწესებულება, როგორიც არის ბუქარესტის პრესის კავშირი იწონებს ბრატიანოს პოლიტიკას და უგზავნის მისასალმებელ დეპეშას საფრანგეთის რეაქციონურ წრეებს. აქედან ცხადი ხდება, რომ რუმინიის ინტელიგენცია გულწრფელად არ დაუჭერს მხარს დემოკრატიულ რესპუბლიკას.

ძნელია იმედების დამყარება აგრეთვე რუმინიის ახლად შემოერთებულ ტერიტორიის მცხოვრებლებზე, რომელთა მომეტებული ნაწილი გაუნვითარებელ ელემენტებისაგან შესდგება. ტრანსილვანიის რუმინელები პირდებოდნენ სხვა ეროვნების უმცირესობათა წარმომადგენლებს ყოველგვარ თავისუფლებებს. ანექსიის შემდეგ კი სულ სხვა გზას დაადგნენ. მათ მიიღეს ისეთი საარჩევნო კანონი, რომლითაც უმცირესობათა ინტერესები საგსებით შელახულია.

რუმინიის გაზეთებიდან ვტყობილობთ, რომ ძლიერდება ანტისემიტიზმი, ამავ დროს კი პარიზში მყოფი საზავო დელეგაციის წევრები არწმუნებენ ქვეყანას, რომ რუმინიაში თავისუფლების ახალი ხანა დგება. რუმინიის რეაქციონერებში ნასიათს ღებულობს. დაამარცხა რა ვენგრიის ბალშევიზმი. ბრატიანო ახლა მზათაა ეკეთოს რუსეთის ბალშევიკებს. ცხადია, რომ ბრატიანოს სურს ახალი ტერიტორიების მიღება. რუმინიის მთავრობა ულსაყიდლოდ არაფერს აკეთებს. 1913 წელს, როდესაც ბულგარეთი და-

სუსტებული იყო, რუმინიელებმა უბრძოლველად მიაღწიეს სოფიამდე. ასეთივე ხასიათისა არის რუმინიელების გასეირნება ვენგრიაში. მათ არავითარი წინააღმდეგობა არ გაუწიეს წითელ არმიელებმა, მე რომ ვიყო რუმინიელი ნაციონალისტი, მეც თავს მოვიწონებდი ასეთი „გამარჯვებით“.

1912 წელ. ეორესი კიცხავდა რუმინიის მთავრობის სასირცხო მოქმედებას ბულგარეთისადმი მიმართულს...

იმედი გვაქვს ასევე მოიქცევა ეხლანდელი სოციალისტური პრესა საფრანგეთისა“.

სახალხო გვარდიის პირველი ყრილობა

(დასასრული).

16 სექტემბერს ვ. ჯუღელის მოხსენების შესახებ კამათის შემდეგ, ყრილობა ერთხმად იღებს შემდეგ რეზოლიუციას: „ყრილობამ, მოისმინა რა მოხსენება ამხ. ჯუღელისა, მთავარ შტაბის მუშაობის შესახებ, აღიარებს, რომ მთავრობამ მიუხედავად აუტენელ პირობებისა, რომელშიაც უხდებოდა მას მუშაობა, თავისი ენერგიულ და თავდადებულ მუშაობით შესძლო დაკისრებულ მოვალეობის პირნათლად შესრულება.

სამანდატო კომისიის სახელით მოხსენებას აკეთებს კ. იმნაძე, რომლიდანაც ირკვევა შემდეგი: ყრილობაზე გამოცხადებულა 101 დელეგატი. მანდატები აქვს 99 ს, ფრონტიდან არის 28 დელეგატი, თფილისიდან 11, გორის ოლქიდან 12, დუშეთის ოლქიდან 4, გარეკახეთიდ ნ 4, თელავის ოლქიდან 3, სიღნაღის მაზრიდან 3, სოხუმიდან 2, ბორჩალოდან 2, გურიიდან 3, ფოთის შტაბიდან 1, სამეგრელოდან 5, მანგლისიდან 1, ქუთაისის ოლქიდან 5, შორაპნიდან 4, ახალციხე და კახეთიდან 5, სამტრედიის ოლქიდან 8. სამანდატო კომისიას 8 მანდატი მიიჩნდა საეჭვოდ, რომლებიც განხილვის შემდეგ ყრილობამ ყველა მანდატი დაამტკიცა.

სახალხო გვარდიის ძირითადი წესდება.

მომხსენებელია ვალ. ჯუღელი. კანონის ორი მუხლი იწვევს კამათს. პირველი ის, რომ გვარდიის ყრილობა ირჩევს მთავარ შტაბის წევრებათ 21 კაცს, რომელთაც ამტკიცებს მთავრობა. ზოგიერთი წევრები მოითხოვდენ, არჩეულ იქნენ აგრეთვე კანდიდატებიც, რომლებიც შეავსებენ მთავარი შტაბის შემადგენლობას, თუ ვინიცობაა წევრი დააკლდება. ეს წინადადება უარყვეს და მუხლი უცვლელად მიიღეს.

ხანგრძლივ კამათს იწვევს მე-13 მუხლი, რომელშიაც ნათქვამია, რომ მუდმივ გვარდიელთა ნაწილებში მოხალისეთა გარდა მსახურებენ მობილიზაციით გაყვანილი პირნიც. ამ წინადადებას იცავენ რუბენ აუშტროვი, გიორგი ხიმშიაშვილი, ამხ. ბაეუნაშვილი. წინააღმდეგ არიან დატოვების, ჭიაბრიშვილი და წულაია.

აუშტროვის აზრით, თუ მობილიზაციით გაწვეულნი არ შეურიეთ მუდმივ ნაწილებში, ისე საკმაოთ გაწრთვნილ ძალას ვერ შევქმნით, რადგანაც 400 მ. თვეში ბევრი ამხანაგი ვერ შესძლებს მუდმივათ იმსახუროს ნაწილებში. გაწვეული ახალგაზრდები კი მოვალენი არიან მოიხადონ სამხედრო ბეგარა. ნაწილი იდეურ ამხანაგებისა გაუწევენ ახალგაზრდებს ხელმძღვანელობას და შესაძლებელი იქნება შეიქნას ერთი მთლიანი, ერთი იდეით გამსჭვალული სამხედრო ძალა. ანდრო ჭიაბრიშვილი აღნიშნავს, რომ შეუძლებელია კანონში შეტანა ორი ისეთი მუხლისა, რომელიც ერთი ერთმანეთს ეწინააღმდეგება. მე-10 მუხლში ნათქვამია, გვარდიაში არიან მხოლოდ ის პირნი, ვისაც სამხედრო ბეგრის მოხდა არ უწევს. ამ მუხლში კი ნათქვამია, გვარდიის მუდმივ ნაწილებში მობილიზაციით გაწვეულნი ახალგაზდებიც მსახურებენო. ორატორის აზრით, თუ ჯარს მორჩება ზედმეტი, მაშინ შეიძლება გვარდიაში მათი გადაყვანა. კამათში იღებენ მონაწილეობას სხვა ამხანაგებიც. ვალ. ჯუღელი თავის უკანასკნელ სიტყვაში იცავს მე-14 მუხლს. მისი აზრით, ამ მუხლის ცხოვრებაში გატარება აუცილებელი არის, ამ ნიადაგზე არავითარ განხეთქილებას ადგილი არ ექნება. სამხედრო ავტორიტეტები ჩვენ აზრს იზიარებენ. თუ ჩვენ გვინდა მუდმივი რიგიანი სამხედრო ძალა, თუ ჩვენ გვინდა კარგი არტილერისტები გვყავდეს, კარგი გაწვრთვნილი კავალერია, იქ უნდა შევიყვანოთ ისეთი ელემენტები, რომლებიც გააძლიერებენ მუდმივ ნაწილებს. თუ არ იქნა კარგი მუდმივი ნაწილი, ჩვენ გამარჯვებას ძნელათ მოვიპოვებთ. მობილიზაციით გაწვეულნი ახალგაზრდები იმავე წესით იმსახურებენ გვარდიაში, როგორც რეგულიარულ ჯარში მსახურებენ. ამით ჩვენ დიდ ეკონომიასაც გავწევთ და მით შევძლებთ გავაუმჯობესოთ ჩვენი ამხანაგების მდგომარეობა. მე 14 მუხლი დიდი ხმის უმეტესობით მიღებულ იქნა. დანარჩენი მუხლები კანონისა, უკამათოდ მიიღეს.

ამის შემდეგ ყრილობის სხდომები დახურულ კარებში სწარმოებდა. 19 სექტემბერს გვარდიელთა ნიშნების შესახებ მოხსენებას აკეთებს კომისიის წევრი, რომელიც ამბობს, რომ ჩვენი მიზანია—რომ გვარდიელების ნიშანი იყოს რაც შეიძლება სადა და მარტივი: ყოველივე კაკარდები და პაგონები უნდა მოისპოს. წარდგენილ პროექტებიდან მთლიანად არც ერთი არ არის მიღებული კომისიის მიერ, მოწონებულ იქნა ერთი პროექტი, რომელიც შესწორებულ იქნება.

და ეს მოწონებული პროექტი შემდეგ ნაირია: ალმართულია ბოძი, რომელზედაც მიჭედილია იარაღი, ორივე მხრივ ჩირაღდნები არის, ერთ მხარეზე ეროვნული და მეორე მხარეზე ინტერნაციონალური დროშები. შუაში არის აგრეთვე რომაელ სპარტაკელების ქუდი. კომისიის აზრით ეს ქუდი უნდა მოისხნას და მის მაგივრათ ჩაემატოს ნამნამგალი და ჩაქუჩი.

ვ. ჯუღელს შეაქვს წინადადება, რომ კომისიის აზრი დადასტურებულ იქნას, მხოლოდ მიენდოს ახალს შტაბს ზოგიერთი დეტალები შესცვალოს, თუ წარდგენილი პროექტის გაკეთება ტეხნიკურათ შეუძლებელი იქნება. მაგალითად შეიძლება ნამგალი და ჩაქუჩი ლამაზი არ გამოჩნდეს, მაშინ ნება მიეცეს შტაბს შრომის სხვა ნიშნები გააკეთებინოს, წინადადება ჯუღელის მიღებულ იქნა. გადაწყდა იმ მხატვარს, რომლის პროექტიც იქნა მოწონებული (სახელდობრ ნიკოლაძეს) მიეცეს 2 ათასი მანეთი, მეორე მხატვარს 1000 მან.

ი. ჭარციგაძე სარეკომენდაციო კომისიის სახელით კითხულობს კანდიდატთა სიას. არჩეულ იქნა 20 კაცი, რომელთა გვარები ჩვენ უკვე გვქონდა მოხსენებული. დღის წეს-რიგი ამოწურულია.

ვ. ჯუღელი მიმართავს რა სიტყვით დელეგატებს, აღნიშნავს, რომ გვარდიელთა დაუხმარებლივ მთავარი შტაბი უძლურია გააკეთოს საქმე. იმედი უნდა ვიქონიოთ, რომ ახალი გარეშე ფრონტი არ გაგვიჩნდება, მაგრამ მრავალი მაგალითი გვაქვს შინ წეს-რიგის დარღვევისა და გვარდიელთა ყურადღებაც აქეთკენ უნდა იყოს მიმართული. შინაგან საქმეთა სამინისტრო, ერობა და გვარდია—აი ის სამი ძალა, რომელმაც თავს უნდა იდვას ყოველივე ანარქიულ გამოსვლების მოსპობა (ტაში).

მგრძნობიარე სიტყვით მიმართავს ყრილობის თავმჯდომარე გრ. ლორთქიფანიძე. იგი სხვათა შორის ამბობს: ჩვენ უნდა გვახსოვდეს—რომ გვარდია არის სისხლი სისხლთაგანი მუშათა კლასის.

ორატორი უსურვებს გვარდიას შეგნებულათ ეტარებინოს ის წითელი დროშა, რომელიც აქნობამდის წმინდათ, უმწიკვლოთ მოიტანა. ყრილობა ხანგრძლივ ოვაციებს უმართავს, როგორც თავმჯდომარეს, აგრეთე პრეზიდიუმის სხვა წევრებსაც და იხურება.

აფიცერთა ეკონომიურ საზ. საუურადღებოთ

აფიცერთა ეკონომიურმა საზოგადოებამ ამ დღეებში შეისყიდა კ. დათეშიძის ხე-ტყის ქარხანა, ეხლა კი როგორც გადმოგვცეს განზრახვა აქვთ შეისყიდონ კიდევ მეორე ქარხანა. ამ საქმის ინიციატორები მეორე ქარხნის შესყიდვის საპიროებას ასაბუთებენ იმით, რომ მათ განზრახვა აქვთ ხე-ტყის საქმე ფართოდ დააყენონ—მოახდინონ საქონლის გაცვლა ადერბეიჯანთან და სხვა. ჩვენდა საუბედუროთ უნდა აღვნიშნოთ, რომ აღნიშნულ ქარხნის ყიდვა-გაყიდვას სულ სხვა სარჩული უდევს და არა ის, თითქო ხე-ტყის საქმის ფართედ დაყენების ინტერესი.

ზემოდ მოყვანილ ქარხნების ყიდვას აფიცერთა ეკონომიურ საზოგადოებისათვის ზარალის გარდა არავითარ მოგების მიცემა არ შეუძლია და აი რატომ:

1) ბორჯომის ნაციონალურ მამულიდან ხის გამოტანა ყოვლად შეუძლებელია, რადგან აღნიშნული მამული თავის ქარხნების და თფილისის სამხედრო ხე-ტყის ქარხანას ძლივს აკმაყოფილებს

2) დარჩა ახალციხის მაზრა, საიდანაც ყველას უფლება აქვს ხეების ჩამოტანის. ამ მაზრაში მოჭრილი ხე ძალიან ცოტაა და რაც არის 3—4 წლის მოჭრილია, რის გამო ნახევარზე მეტი დამპალი და უვარგისია. და განა იქ, სადაც ვაჭრებს თავისუფლად შეუძლიათ ხეების შესყიდვა, ჯერ გამოუცდელი აფიცერთა ეკონომიური საზოგადოება დასჯაბნის? იქნებ ხეების მოჭრა დამზადებას ფიქრობს საზოგადოება, როგორც ეს ერთმა „ამ საქმეში დაინტერესებულმა“ პირმა ბრძანა? დარწმუნდით ბატონებო, ვერც ამით ასწავლით კერძო ვაჭრებს. მათ ხეების დამზადება ჯერ კიდევ ძველ დროში შინჯეს და არას დროს ზარალის გარდა მოგება არ უნახავთ. საკვირველი ის არის, აფიცერთა ეკონომიური საზოგადოება რამოდენიმე მილიონიან საქმეს ხელს კიდებს და არც კი გაურკვევია ამ საქმეს მოგების თუ ზარალის მიცემა შეუძლია. მე გადაჭრით შემიძლია ვსთქვა, რომ ამ საქმეში აფიცერთა ეკონომიური საზოგადოება რამოდენიმე მილიონ მანეთს ჩასტოვებს, თუ მოგებათ არ. ჩასთვლის იმას, რასაც ამ საქმეში დაინტერესებული დალალები ჩაიჯიბავენ. მთელი თფილისის ხე-ტყის ქარხნები გაჩერებულია ხეების უქონლობის გამო და ან კი რა გაჩქარებთ ამ ქარხნების შეძენა? ჯერ ხეების შეძენის საქმე მოაწესრიგეთ, რომელიც თავი და თავია.

სატანა.

ს.-დ. პარტიაში

თფილისი. 18 სექტემბერს შესდგა მეოთხე რაიონულ კოლექტივის მორიგი კრება. სხდომამ განიხილა შამდეგი კითხვები: 1) მოხსენება ადგილებიდან, 2) მოხსენება საფინანსო კომისიისა, 3) მოხსენებები თფილისის კომიტეტიდან, 4) რ. ჩიხლაძის სახელობაზე სამკითხველოს გახსნის შესახებ, 5) დამფუძნებელი კრების ს. დ. ფრაქციის წერილი პარ. წევრ თედორაშვილის დახმარების შესახებ. 6) მოხსენება გამრთობი საზოგადოების გამგეობიდან.

პირველი კითხვის შესახებ, კოლექტივში მყოფ სხვადასხვა უბნების წარმომადგენლების მოხსენების მოსმენის შემდეგ, სხდომა ადგენს: ადგილობრივ მუშაობის გასაძლიერებლად მოხდეს ამხანაგების განაწილება იმ უბნებისთვის, რომელნიც ასეთებს საჭიროებენ. ასეთია: ბოზარჟიანცის ქარხანა და სტამბები. პირველში მუშაობა დაევალა ამხ. მ. ხუხუნს და ვ. მაისურაძეს, ხოლო მეორეში ამხ. ივ. ავაქოვს და ე. ჩანტლაძეს. დანარჩენ ადგილებში კი თვით შიგ მომუშავე ამხანაგებს ევალება გააცხოველონ მუშაობა. მეორე კითხვის შესახებ კოლექტივი ავალებს საფინანსო კომისიას აწარმოოს ნაყოფიერი მუშაობა. ამხ. ივ. ავაქოვის მოხსენება თფალისის კომიტეტის უკანასკნელი დღეების მუშაობის შესახებ მიღებულ იქნა მხედველობაში. კითხვა რ. ჩიხლაძის სახელობაზე სამკითხველოს გახსნის ზესახებ დროებით მოხსნილ იქნა. ფრაქციის წერილზე პარტიის წევრ თედორაშვილის დახმარების შესახებ, მის (თ—ლის) მდგომარეობის გამოსარკვევათ ირჩევს ოთხი პირისაგან შემდგარ კომისიას, არჩეულ იქნენ: მ. აბეიშვილი, ი. ავაქოვი, ვ. მაისურაძე და ა. მეფარიშვილი. გამრთობი საზოგადოების მიერ წარმოდგენილ პირობების შესახებ კლუბის გადაცემის გამო, სხდომა ავალებს პრეზიდიუმს გამოიმუშაოს გადასაცემი პირობები და მომავალ სხდომაზე წარმოუდგინოს კოლექტივს დასამტკიცებლად.

მდივანი

კახეთის რკ. გზის სამმართველო. 10 სექტ. შესდგა ს. ს. დ. მ. პ. მეხუთე რაიონის კახეთის რკინის გზის სამმართველოში არსებულ ქვე კოლექტივის წევრთა კრება. დღის წესრიგი იყო: 1) ქვეკოლექტივის წევრთა შორის შრომის განაწილება. 2) წარმომადგენლის არჩევა მეხუთე რაიონის კოლექტივში. 3) მუდმივ სხდომისათვის დღის დანიშვნა და სხვა წვრილმანი საკითხები. ქვეკოლექტივის თავმჯდომარეთ არჩეულ იქნა ს. ჯინჭველაშვილი, მდივნათ აღ. ტაბატაძე, ხაზინადრათ ლ. ლოლობერიძე და რაიონში წარმომადგენლათ ს. ჯინჭველაშვილი. სხდომა ხდება ოთხშაბათობით, საღ. 6 საათიდან.

მდივანი.

თფილისი. 18 სექტემბერს შესდგა მეორე რაიონის კოლექტივის წევრთა ჩვეულებრივი კრება.

მოხსენებები გააკეთეს ჩუღურეთის, არსენალის, ერთობის უბნის, რკინის გზის სამმართველოს და ტრამვაის მცირე კოლექტ. წარმომადგენლებმა. მოხსენებებიდან ირკვევა, რომ ზოგ მცირე-კოლექტივებში მომხდარა წევრთა ხელახალი არჩევნები და პარტიული მუშაობაც შესამჩნევად გაძლიერებულა ჩუღურეთისა და არსენალის მცირე კოლექტივებს გაუმართავთ წარმოდგენები კოლექტივების ფინანსიური მდგომარეობის გასაუჯობესებლად და სხვა მცირე-კოლექტივებიც ამ დღეებში გამართავენ წარმოდგენებს ამავე მიზნით. თფილისის კომიტეტიდან მოხსენება გააკეთა ამხ. არ. რუხაძემ, რადგანაც მოხსენებაში საკამათო არაყოფილა რა, კრებამ ცნობათ მიიღო იგი და გადავიდა შემდეგ საკითხებზე.

დამფუძნებელი კრების ს. დ. ფრაქციის ანგარიშებს იძლევა ამხ. ფ. ლორია. მოხსენების შემდეგ აძლევენ შეკითხვებს, რაზედაც ამხანაგი შესაფერ განმარტებებს იძლევა.

გიორგაძის საქმის შესახებ კრებამ აირჩია სამი პირისაგან შემდგარი კომისია: (ო. არველაძე, შ. გომართელი და ალ. გაჩეჩილაძე.) კომისიას ევალება გაეცნოს გიორგაძის საქმეს და თავისი დასკვნა წარმოუდგინოს კოლექტივს შემდეგი სხდომისათვის.

საფინანსო კომისია აცნობს კრებას, რომ იგი შეადგა კოლექტივის კასის გასაძლიერებლად სეირნობის მოწყობას და თხოულობს ამხანაგების დახმარებას.

რადგანაც კოლექტივის წევრთა წინანდელი სხდომის დადგენილება არ მოუყვანიათ სისრულეში, ამიტომ ხელმეორედ ევალება მდივანს გაზეთის საშუალებით აცნობოს პარტიის იმ წევრთ, რომელთაც საწევრო გადასახადი არ შემოუტანიათ, წარმოადგინონ 1 ოქტომბრამდე, წინააღმდეგ შემთხვევაში, ისეთი წევრები, რომლებიც არ გადაიხდიან 1 ოქტომბრამდე, პარტიიდან გარიცხულად ჩაითვლებიან და მათი სახელი და გვარი გამოცხადებული იქნება გაზეთში.

რაიონის მდივანი

პროვინცია

ს. ბახვი (ოზურგ. მაზ.). 20 ივლისს ს. ბახვში მოხდა სათემო არჩევნები. არჩევნებში მონაწილეობა მიიღო ექვსმა სოფელმა, თუმცა ბახვის საზოგადოება რვა სოფლისგან შესდგება: ორი სოფელი, ვაკეჯვარი და ბაღდადი, მოშორდა ბახვს, ანუ, უკეთ რომ ვსთქვათ, ხელოვნურად ჩამოაშორეს მას. ეს სოფლები უხსოვარ დროიდან შეკავშირებული იყვნენ ბახვთან; ბახვისაგან ბევრი რამ შეიძინა ამ ორმა სოფელმა: წყალი, სკოლები და სხვა კულტურული დაწესებულება.

ბახვის თემის გამგეობა თვეზე მეტია მუშაობას შეუდგა. თემს განაგებს 25 კაცისგან შემდგარი საბჭო და მის მიერ არჩეული სათემო გამგეობა. საბჭოს წევრები უსასყიდლოთ ემსახურებიან თემს, ხოლო გამგეობის ორი წევრი და თავმჯდომარე სასყიდლით.

თემის გამგეობამ თავის საკუთარი ინიციატივით აირჩია თვითეული უბანში დამხმარე გამგეობანი, რომლებიც ხელმძღვანელობენ საუბნო საქმეს და მით ეხმარებიან თემის გამგეობის ყოველივე მუშაობაში: აწვდიან ნამდვილ ცნობებს (სტატისტიკურს თუ სხვას), აწესრიგებენ გზის გაყვანის და გაკეთების საქმეს თავის უბანში, ცდილობენ მოაგვარონ უბანში ატეხილი უკმაყოფილება მცხოვრებთა შორის, ხმარობენ ზომებს ქურდობა - ავაზაკობის მოსასპობლათ და სხვა. ყველა ამას აკეთებს დამხმარე გამგეობა თავის უბნის მცხოვრებთა მონაწილეობით და დახმარებით. იყო ასეთი შემთხვევა, რომ სისხლის სამართლის ძველი დანაშაულობის ჩამდენი აღმოაჩინა უბნის გამგეობამ და მისმა უბანმა. ამ რიგათ უმსუბუქებს საქმეს ეს დამხმარე გამგეობა უბნის გამგეობას. საქმის ასე მოწყობის წყალობით თემის გამგეობას ჩამოცილებული აქვს მრავალ-გვარი წვრილმანი, მაგრამ სოფლისათვის აუცილებელი და დიდმნიშვნელოვანი საუბნო საქმეები. რაკი სათემო ცხოვრებაში სოფლელთა დიდი და საუკეთესო ნაწილი იღებს მხურვალე მონაწილეობას, რა თქმა უნდა, საქმე ხალისიანათ და სწრაფათ კეთდება.

ამ დღეებში მოხდა აქ საბჭოს კრება, რომელსაც გამგეობამ წარუდგინა ნახევარი წლისათვის შედგენილი ხარჯთ აღრიცხვა სათემო გამგეობის შესანახათ და თემისთვის საჭირო ხარჯებს გასაწევათ. მაგრამ საბჭომ თავის ინიციატივით გადაწყვიტა შეჰკრიბოს მცხოვრებთაგან ერთ დროულად ასი ათასი (100,000) მანეთი და გადასცეს გამგეობის განკარგულებაში სახარჯოთ—საჭარმოოთ. ამასთან სოფლის რამდენიმე წარმოებას მცირეოდენი გადასახადი დაადო საბჭომ თემის სასარგებლოთ, რასაც არავის მხრით არავითარი უკმაყოფილება არ გამოუწვევია.

ფართლეულობის უქონლობამ და საშინელმა სიძვირემ გამოიწვია გურიის ზოგიერთ სოფლებში საფეიქროების მოწყობა. ჩვენში ამ ჟამად ხშირად შეხვდებით შედარებით კარგად მოწყობილ საფეიქროს, სადაც გამართულია დარაიების (აბრეშუმისგან ნაქსოვი ფართალია) და შალების საქსოვი დაზგები. ქსოვენ ქალები, რომელთაც შეუსწავლიათ ეს ხელობა ოზურგეთში არსებულ საფეიქროში. გურიაში წელს აბრეშუმის პარკის მოსავალი კარგი იყო, მაგრამ პარკათ ძალიან ცოტა გაიყიდა. თითქმის მთელი მოსავალი სოფელშივე ამოახვიეს და დარაიების დასაქსოვად დაამზადეს საშინაო საჭიროებისათვის. დარაია მეტად კარგი ღირსების ფართალია. საოცარი თვისებისაა: ზამთარში თბილია ეს ფართალი, ზაფხულში—გრილი. ამასთან მეტად მსუბუქია, ნახი. თუ წვრილი ძაფისგან მოიქსოვა, საუცხოოა საცვლებათ და ქალის კაბებათ. ხოლო მოსქოთ მოქსოვილი—კაცის პიდჟაკებათ, პალტოებათ, როგორც ქალის, ისე კაცისათვის. კეთდება აგრეთვე საუცხოო შარფებიც. სასურველია ეს მეტად სასარგებლო წარმოება მალე გაფართოვდეს, გავრცელდეს გურიაში. ს. ბახვში ათი საფეიქრო მუშაობს. ხელს უშლის ამ საქმის გაფართოებას საჭირო ხელსაწყოების უქონლობა: საგარცხლის, დგიმის და მაქვისა. ყველა ამ საგრების შეძენა შესაძლოა მხოლოდ ერთად ერთ დაწესებულებაში: თფილისის შინამრეწველობის კომიტეტში. აუცილებლათ საჭიროა დაეხმაროს ეს დაწესებულება გურიაში ამ საქმის გავრცელებას.

ს.

ოურ. რედაქციის მივართ

რუსულ გაზეთის „სოც.-დემოკრატის“ 82 ნომერში ვიღაც X-ის წერილია ქუთაისიდან, სადაც ის სხვათა-შორის ვიღაც ჩეჩელაშვილის კიოსკის დაკეტვაზე და პატრონის დაპატიმრებაზე სწერს შემდეგს: „ძის (ჩეჩელაშვილის) საუბედუროთ გამოჩდა „უჩრედილოველელი“ ზ. გურული. 20 აგვისტოს მან ინება ყვიცარიძის კანტორაში შეჭაძანება და იქიდან ჩეჩელაშვილის კიოსკში. არწივის მხედველობით მიმოავლო თვალი დაწყობილ წიგნებს და ჟურნალ-გაზეთებს და დაინახა რა „მუშათა ბიულეტენები“, „საბჭოს კონსტიტუცია“, „კომუნიზმი ლაფარგისა“ და სხვა, მან ბოროტი ეესტიკულიაციით ჩაილაპარაკა: „კარგი საქონლით ვაჭრობთ, მეტი არ შეიძლება“. ჩეჩელაშვილის შენიშვნაზე, რომ ის ორი თვეა მჭადსა სჭამს ამით და არავის არ დაუშლია ეს მუშაობა, ბ. გურულმა არაფერი არ უპასუხა და სწრაფად გავარდა სადღაც. 25 წამის შემდეგ, ე. ი. რაც საჭიროა იყო სამილიციო სამმართველოში მისვლა-მოსვლისათვის, კიოსკში მობრძანდა მილიციის უფროსი თვის სვიტით, შეხვიე ჟურნალ-გაზეთები, ჩამოხსნეს ლენინის სურათი, კიოსკი დაბეჭდეს, ხოლო ჩეჩელაშვილი პირდაპირ ციხეში გაგზავნეს“.

როგორც მკითხველი ხედავს, აქ ავტორის შეცდომა ზელაპარაკი ზედმეტია, აქ ყველაფერი წინასწარ მოფიქრებითაა დაწერილი, ამავე დროს, მე ამას საჯაროთ ვაცხადებ, არამც თუ 20 აგვისტოს, როცა მე ქიათურის რაიონის ერთ-ერთ სოფელში კრებაზე მოხსენებას ვაკეთებდი, არამედ ახალციხის ომის დღიდან, საიდანაც პირდაპირ დამფუძნებელ კრებაში ჩავედი, კუთაისში აღარ ვყოფილვარ 9 სექტემბრამდე. ჩეჩელაშვილი და მისი კიოსკის არსებობა არ მცოდნია „სოც.-დემოკრატის“ 82 ნომრის წაკითხვამდე და მაშასადამე, არავითარი კავშირი არ შეიძლებოდა მქონოდა მის დაკეტვა-დატუსაღებასთან, მაშასადამე აქ საქმე გვაქვს აშკარა ცილის წამებასთან, რისთვისაც სამართალში მივცემ „სოც.-დემოკრატის“ რედაქციას, თუ ის ერთი კვირის განმავლობაში არ უარჰყოფს ამ განგებ შეთხზულ ჭორს და საჯაროთ ბოდიშს არ მოითხოვს. მე ვფიქრობ თვით რედაქცია შეცდომაშია შეყვანილი ვიღაცასაგან და ამიტომ მისი მოვალეობაა ასე მოიქცეს.

დამფუძნებელი კრების წევრი ზ. გურული.

ცნობები

გერმანიიდან და ავსტრიიდან ჩამოსულ ტყვეთა საყურადღებოთ. სევერიანე არჩილის ძე ჩხიკვიშვილი გაწვეული იყო 1914 ს. და მოჰყვა ავსტრიის ფრონტზე. მონაწილეობას იღებდა პირველ შეტაკებებში, და მას შემდეგ აღარაფერი გაგვიგია რა მის შესახებ, და თუ ვინმემ რაიმე იცის იმის შესახებ, შეგვატყობინოს საქართველოს რკინის გზების სტამბაში ილარიონ ჩხიკვიშვილს.

განცხადებანი

ექიმი ნ. ლ. ტურიაშვილი
იღებს ავადმყოფთ შინაგან, ქალურ და საბებიო სნეულ. მუდან დღე 11—1 საათამდე, ნიკოლოზის ქუჩა № 7 ვორონცოვის ძეგლის პირდაპირ, სიმხოვიჩის აფთიაქის გვერდით.

ცხელების ქინინი
მე 27-დე ყველი
ი. ა. ბრო ციბერიანი
სპეციალურად [illegible] ბაგრეოვი ბაბალიტრ. [illegible] ... ბელი. [illegible] ... ბელ. [illegible] ... ბელ. [illegible] ... ბელ